

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2008-620

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Talvensaari, Elina			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Vaihtoehtolääkintä käytäntönä : itsesuhteen ja subjektivoitumisen tapojen tarkastelua masennuksen vaihtoehtolääkinnällisessä hoidossa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Yleinen sosiologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu	Aika-Datum-Month and year 2008-05-12	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 103 s.	
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielmassa tarkastellaan vaihtoehtolääkintää käytäntönä foucaultlaisen hallinnan analytiikan viitekehysessä. Tarkastelun kohteeksi muodostuu tällöin vaihtoehtolääkinnän ”sisäinen järki”. Tutkielma kytkeytyy yhtäältä vaihtoehtolääkintää koskevaan yhteiskuntatieteelliseen keskusteluun, ja toisaalta keskusteluun itsestä ja itsesuhteesta nyky-yhteiskunnassa. Tutkimusaineisto muodostuu masennuksen vaihtoehtolääkinnällistä hoitoa koskevista teksteistä.</p> <p>Vaihtoehtolääkinnällisten hoitomuotojen tarjonta ja käyttö ovat kasvaneet 1970-luvulta lähtien. Tutkimuskeskustelussa vaihtoehtolääkinnän käytön kasvu on tulkittu usein osana postmodernia pluralismia. Sen yhteydessä on korostettu lääketieteellisen tiedon relativoitumista, ns. suurten kertomusten kuolemista ja edistysuskon laantumista. Toisissa näkökulmissa on katsottu lääketieteen harjoittavan sosiaalista kontrollia ja objektivoin sairaudet arkielämän kokemuksesta erillisiksi tutkimuskohteiksi. Samalla vaihtoehtohoidot on nähty vapauttavina, ihmistä kokonaisvaltaisesti hoitavina vaihtoehtoina, joissa hoitajan ja hoidettavan välinen suhde on tasa-arvoinen. Myös kulutusta ja siihen liittyviä elämäntapavalintoja, itsereflektiota ja identiteetin rakentamista on pidetty selittävinä tekijöinä vaihtoehtohoitajien suosiossa.</p> <p>Aikasempaa tutkimusta leimaa ristiriitainen näkemys vaihtoehtolääkinnästä yhtäältä vapautta lisäävänä terveyden vastakulttuurina ja toisaalta individualisoivana, yksilön vastuuta korostavana ja sairauden sosiaalisia syitä piilottavana hoitokulttuurina. Tutkielmassa tämä ristiriita pyritään käsitteellistämään uudelleen hallinnan analytiikan viitekehysessä. Kiinnittämällä huomio itsesuhteeseen ja subjektivoitumisen tapoihin pyritään vastaamaan kysymykseen siitä, millainen masennuksen ja samalla oman elämän hallinnan subjekti vaihtoehtolääkinnällisessä masennuksen hoidossa muodostuu. Näin pyritään selkeyttämään kysymyksiä toimijuudesta, vapaudesta ja vastuusta vaihtoehtolääkinnän kentällä.</p> <p>Kysymystä hallinnan subjektista lähestytään alakysymyksillä, jotka koskevat vaihtoehtolääkinnän diskurssissa ilmenevää suhdetta tietoon ja asiantuntijoihin, parantavaa agenttia masennuksen hoidossa ja sitä, mikä tai kuka nähdään vastuulliseksi masennuksen aiheutumisesta. Analyysin tuloksia jäsennetään Foucault’n minäteknikoiden avulla; vaihtoehtolääkinnän käytännöissä ja diskurssissa ilmeneviä terveydellisiä neuvoja tarkastellaan ohjeina siitä, millainen itsesuhde ihmisillä tulisi olla ja mihin laajempiin päämääriin ohjeet kytkeytyvät.</p> <p>Vaihtoehtolääkinnän diskurssissa korostuvat oma aktiivisuus, itsetarkailu ja itsehoito. Itsehoito ja oma aktiivisuus voidaan ymmärtää jopa parantavina agenteina masennuksen hoidossa. Analyysin tulokset viittaavatkin siihen, että vaihtoehtohoidot voidaan käsitteellistää autonomian tekniikoina, tai Deanin käsitteen mukaisesti toimijuuden teknologioina. Tutkielman teoreettisessa viitekehysessä tämä kytkeytyy uusliberaaliin hallinnan rationaliteettiin, joka olettaa hallinnan subjektien olevan autonomiaa ja jossa vastuuta hallittavista ei tarvitse ottaa. Tilanteessa, jossa kansalaisuus, identiteetti ja yhteiskunta perustuvat kulutukseen, keskeiseksi nousee kyky valita. Tämä puolestaan edellyttää yksilöllistä autonomiaa. Vaihtoehtohoidot voidaan ymmärtää tekniikoina, joiden avulla yksilöllistä autonomiaa rakennetaan.</p> <p>Tutkielman perusteella näkemykset vaihtoehtolääkinnästä lääketiedettä haastavana tietomuotona kyseenalaistuvat, eikä merkkejä lääketieteen epistemologisen valta-aseman heikkenemisestä löydetä.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords vaihtoehtolääkintä itsehoito itsehallinta subjekti uusliberalismi elämäntapa			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			